

U 27/2025 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 92/43/EEG i fråga om vargens (*Canis lupus*) skyddsstatus

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 7 mars 2025 till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 92/43/EEG i fråga om vargens (*Canis lupus*) skyddsstatus samt promemoria om det.

På grund av den brådskande situationen lämnades först en E-skrivelse om förslaget koordinerad inom statsrådets samordningssystem (E 27/2025 rd). U-skrivelsen innehåller inga nya ståndpunkter jämfört med E-skrivelsen.

Helsingfors den 18 juni 2025

Miljö- och klimatminister Sari Multala

Miljöråd Esko Hyvärinen

EUROPEISKA KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM ÄNDRING AV RÅDETS DIREKTIV 92/43/EEG I FRÅGA OM VARGEN (CANIS LUPUS)**1 Bakgrund**

Kommissionen gav den 7 mars 2025 förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (nedan habitatdirektivet) i fråga om vargens (*Canis lupus*) skyddsstatus (COM(2025) 106 final). Bakgrund till förslaget är beslutet av den ständiga kommittén för konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (nedan "Bernkonventionen") om ändring av vargens skyddsstatus i enlighet med kommissionens förslag (COM(2023) 799 final) och om det gällande rådets beslut (EU) 2024/2669.

Finland gav sitt stöd till kommissionens förslag till EU:s ståndpunkt om att flytta vargen från bilaga II (strängt skyddade djurarter) till bilaga III (skyddade djurarter) till Bernkonventionen (E 18/2024 rd). Statsrådet har dessutom utarbetat ståndpunkter för förhandspåverkan om att justera behovet av att skydda storrovdjur, särskilt vargar, i habitatdirektivet (E 17/2024 rd), och kommissionens proposition överensstämmer med statsrådets riktlinjer för förhandspåverkan.

Bernkonventionens ständiga kommitté godkände den 6 december 2024 EU:s förslag om att ändra skyddsstatus för vargen (*Canis lupus*) genom att i Bernkonventionen flytta arten från bilaga II (strängt skyddade djurarter) till bilaga III (skyddade djurarter).

Ändringen i bilagorna till Bernkonventionen trädde i kraft den 7 mars 2025 i enlighet med förfarandet som anges i artikel 17 i Bernkonventionen. Nu när beslutet är i kraft är det för att införliva ändringarna i Bernkonventionen med EU:s lagstiftning nödvändigt att i habitatdirektivet flytta omnämnandet om vargen från bilaga IV (strängt skyddade djurarter) till bilaga V (skyddade djurarter).

Det är första gången som bilagorna i habitatdirektivet ändras för någon art på något annat sätt än i samband med EU:s medlemsförhandlingar. Kommissionens förslag gäller enbart varg.

I Finland klassificeras vargen som en starkt hotad art i Internationella naturvårdsunionen IUCN:s hotklassificering 2019. Situationen för vargbetståndet varierar dock på olika håll i Finland och i synnerhet i Sydvästra Finland har vargbeståndet vuxit avsevärt och antalet revir har både ökat och tätat.

Riksdagen har i sin skrivelse om inledande av stamvårdande vargjakt och förhindrande av vargskador i E 41/2022 rd — MI 4/2020 rd godkänt bland annat följande uttalande: Riksdagen förutsätter att statsrådet påverkar Europeiska unionen på så sätt att vargen för hela Finlands del överförs från habitatdirektivets bilaga IV till dess bilaga V.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Enligt förslaget ska omnämningen om varg i bilaga IV till direktivet (strängt skyddade djurarter) strykas och omnämningen om varg i bilaga V (skyddade djurarter) ersättas med texten "*Canis lupus*".

Artikel 12 i habitatdirektivet förbjuder, i fråga om arterna som omfattas av bilaga IV, att avsiktligt fånga eller döda, skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser. I och med ändringen tillämpas inte detta strikta skydd längre på varg.

I och med ändringen hör vargen till det skydd som omfattas av artikel 14 i habitatdirektivet. Enligt artikel 14 i direktivet ska medlemsländerna, om de mot bakgrund av den övervakning som avses i artikel 11 anser det nödvändigt, vidta åtgärder för att säkerställa att insamling i naturen av exemplar av de arter av vilda djur och växter som finns förtecknade i bilaga V och exploatering av dessa är förenligt med bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus för dem. Om dessa åtgärder anses nödvändiga ska de omfattas av fortsatt övervakning som anges i artikel 11. Dessa åtgärder kan omfatta bland annat tillfälligt eller lokalt förbud att insamla exemplar av arter i naturen och exploatering av vissa bestånd, reglering av tider och/eller metoder gällande insamling av exemplar, tillämpning av jakt- och fiskeregler som beaktar skyddet av bestånd vid fångst av exemplar, tillståndssystem om eller kvoter för insamling av exemplar och bedömning av konsekvenserna av vidtagna åtgärder.

Medlemsländerna får göra undantag från bestämmelserna i artikel 14 i habitatdirektivet i enlighet med de villkor som föreskrivs i artikel 16 i direktivet. Förutom för motivering till undantag från fall till fall nämns i artikel 16 brist på övrig tillfredsställande lösning och upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus.

Då den föreslagna ändringen av bilagorna verkställs omfattas vargen fortfarande av kraven på upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus och rapportering enligt artikel 17 i habitatdirektivet.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

3.1 Rättslig grund

Förslagets rättsliga grund är artikel 192.1 i fördraget om Europeiska unionens verksamhet (FEUF) som föreskriver hur de mål för unionens miljöpolitik som anges i artikel 191 i FEUF ska genomföras. Enligt artikel 192.1 i FEUF beslutar Europaparlamentet och rådet om ärendet enligt sedvanlig lagstiftningsordning och rådet fattar sitt beslut genom kvalificerad majoritet. Artikel 192.1 i FEUF har använts som rättslig grund även i rådets beslut ((EU) 2024/2669) genom vilket unionens ståndpunkt i förhandlingar om ändringen av bilagorna till Bernkonventionen godkändes.

3.2 Förslagets relation till subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Enligt subsidiaritetsprincipen (FEU artikel 5.3) verkar unionen inom områden som inte hör till dess exklusiva befogenhet, bara om och till den del som målet för de planerade åtgärderna inte på ett tillräckligt sätt kan nås på medlemsländernas nivå och om målet på grund av verksamhetens omfattning och konsekvenser bättre kan nås på unionsnivå.

För att införliva ändringarna i Bernkonventionen i EU:s lagstiftning är det nödvändigt att ändra habitatdirektivet som är ett av de viktigaste instrumenten för att kunna fullgöra verkställandet av de med konventionen överensstämmande EU:s nationella skyldigheter. Bindande EU-lagstiftning kan inte ändras på medlemsstatsnivå så förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

Enligt proportionalitetsprincipen (artikel 5.4 i FEU) ska unionens åtgärder till innehåll och form inte gå utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen.

I fråga om proportionalitetsprincipen anser kommissionen att den föreslagna ändringen endast gäller konsekvenserna av Bernkonventionens ständiga kommitté beslut om skyddandet av vargen. Därför har förslaget begränsats strikt till sådana ändringar av habitatdirektivet genom vilka beslutet verkställs på EU-nivå. Närmare bestämt är det fråga om en begränsad och riktad ändring av bilagorna IV och V och gäller endast vargen.

Statsrådet anser att förslaget uppfyller subsidiaritets- och proportionalitetsprincipens krav.

4 Förslagets konsekvenser

Det gäller ett riktat förslag genom vilket en ändring av Bernkonventionen införlivas i EU:s lagstiftning för vargens del, och genom vilket man svarar på behovet av att ändra skyddsstatus för arten med beaktande av dagens situation med växande bestånd inom EU:s område.

I Finland står vargen, vad gäller habitatdirektivet, i nuläget i Finland i bilaga IV utanför renskötselområdet och i bilaga V inom renskötselområdet. Enligt förslaget omfattas vargen i hela Finland av bilaga V, det vill säga en skyddad art i stället för en strängt skyddad art enligt bilaga IV.

Vargbeståndet har vuxit både i Finland och inom EU:s område. Beståndet har i synnerhet vuxit i sydvästra och västra Finland där också människorna bor tätare än jämfört med östra Finland. Enligt Naturresursinstitutets uppskattning uppgick vargbeståndet i Finland till 310 (291–331) vargar i mars 2023. Uppskattningen om antalet individer är ungefär sju procent högre än en uppskattning som gjordes i mars 2022 (275–315). Vargbeståndet i Finland uppgick till 100 individer i början av Finlands EU-medlemskap 1995.

Vargbeståndet har vuxit och orsakat avsevärda socioekonomiska problem som går att lösa mer flexibelt tack vare de ändringar av habitatdirektivet som nu föreslås.

Förslaget är i linje med det inledda arbetet för att möjliggöra en stamvårdande vargjakt i enlighet med riksdagens beslut (E 41/2022 rd—MI 4/2020 rd).

4.1 Kommissionens bedömning om ekonomiska konsekvenser

Enligt kommissionens bedömning har förslaget inga ekonomiska konsekvenser.

4.2 Konsekvensen för den nationella lagstiftningen

Förslaget gäller en art som är fridlyst genom jaktlagen (615/1993). Förslaget påverkar Finlands lagstiftning på så sätt att efter ändringen av bilagorna i habitatdirektivet tillämpas artikel 14 i stället för dagens artiklar 12 och 16. I artikel 12 föreskrivs om strängt skydd och artikel 16 om motiveringar till undantagslov från strängt skydd. Med stöd av artikel 14 gäller skyldigheten att övervaka vargbeståndet och upprätthållandet av en gynnsam skyddsnivå fortfarande Finland.

Ändringen möjliggör ett mer flexibelt utbud av metoder för att förmildra de skador som vargen orsakar, förutsatt på nationell nivå att nivån på gynnsamt skydd av vargen det tillåter. Mer konkret möjliggör ändringen att fredandet av varg hela året som anges i 37 § i jaktlagen upphör och en reglering av en kortare fredningstid med stöd av 24 § i jaktförordningen och en ökning av varg i den grupp arter som nämns i 10 § i jaktlagen och vars jakt begränsas med jaktlicens. Under jaktsäsongen är det således inte nödvändigt att på varg tillämpa det undantagsförfarande som grunder sig på 41 § och 41 a § i jaktlagen och artikel 16 i habitatdirektivet.

5 Förslagets förhållande till grundlagen och till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Grundläggande miljö rättighet

Enligt 20 § i grundlagen var och en bär ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Enligt 2 momentet i paragrafen åläggs därutöver det allmänna att verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Eftersom man för vargens del som skyddad art fortfarande ska säkerställa en gynnsam bevarandestatus, anses förslaget ha en neutral konsekvens för naturen och dess mångfald.

Egendomsskydd

Enligt 15 i grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Förslaget anses ha en positiv inverkan på att mildra skadorna som vargen orsakar på husdjur och jakthundar.

Näringsfrihet och rätt till arbete

Enligt 18 § i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Förslaget anses ha en positiv inverkan på stärkandet av näringsgrenar som är bundna till husdjur i förhållande till de skador som vargar orsakar.

6 Ålands behörighet

Enligt 18 § 10 och 16 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövärd. Ålands landskapsregering gav sitt utlåtande (ÅLR 2025/1849) om utkastet till U-skrivelse 8.4.2025. Ålands landskapsregering förhåller sig positiv till förslaget och ser att ändringen ökar flexibiliteten för de socioekonomiska problem som kan uppstå till följd av vargar.

7 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Behandlingen av förslaget har inletts i rådets arbetsgrupp för miljöfrågor (WPE) 24.3.2025. Coreper behandlade ärendet under sitt sammanträde 16.4.2025. Enligt dagens uppgifter fortskrider behandlingen av ärendet i snabb takt både i rådet och parlamentet. Parlamentet beslutade 6.5.2025 att följa det så kallade brådskaande förfarandet vid behandlingen av ärendet och parlamentet beslutade 8.5.2025 att nedgradera vargens skyddsstatus från strängt skyddad art till skyddad art i habitatdirektivet. Förslaget godkändes den 28 maj. i Coreper och behandlas i rådet den 5 juni och framskrider den 18 juni. för att undertecknas av Europaparlamentet. Direktivet träder i kraft 20 dagar efter att det publicerats officiellt.

8 Nationell behandling av förslaget

Utkastet till U-skrivelse (i form av en E-skrivelse med samma innehåll) har behandlats i ett skriftligt förfarande i miljösektionen (EU23) och sektionen för jordbruk och livsmedel (EU18) 10.–11.4.2025 och i ett skriftligt förfarande i EU- ministerutskottet 16.–17.4.2025.

På grund av den brådskande situationen lämnades först en E-skrivelse (E 27/2025 rd) om förslaget koordinerad inom statsrådets samordningssystem, och som utskotten gav utlåtande om MiU 5/2025 rd och MiU 9/2025 rd.

Varg och andra stora rovdjur har tidigare behandlats i E-skrivelserna E 17/2024 rd och E 18/2024 rd och om dessa gällande utskotts utlåtanden JsUB 4/2024 rd och JsUB 10/2024 rd.

9 Statsrådets ståndpunkt

Enligt statsrådets riktlinjer i E-brevet (E 58/2023 vp) är Finlands huvudsakliga mål för att påverka EU:s strategiska agenda och kommissionens kommande program att Finland främjar utvecklingen av regleringen av stora rovdjur, i synnerhet vargen, att bättre motsvara situationen för dagens bestånd.

Statsrådet ger sitt stöd till att vargen flyttas från bilaga IV i habitatdirektivet (strängt skyddade djurarter) till bilaga V (skyddade djurarter).

Statsrådet anser att kommissionens förslag om att förmildra förordningen om vargens bevarandestatus motsvarar sitt syfte och är nödvändig med beaktande i synnerhet hur beståndet utvecklas i dagsläget inom EU:s område och vargens skyddsnivå som skyddssystemet för arten i bilaga V till habitatdirektivet erbjuder.

Statsrådet anser det vara ytterst viktigt att kommissionen ser över behov av ändringar av habitatdirektivets bilagor med hänsyn till vetenskapen och teknisk utveckling. Det är väsentligt att bilagorna justeras enligt nyaste data för att skyddsåtgärderna gällande arten är motiverade.

Statsrådet anser att policyn gällande stora rovdjur ska skötas på ett sätt som även beaktar den sociala resiliensen.